

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 listopada 2023 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł., na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 8 ust. 1-7 ustawy z dnia 31 lipca 2019 roku o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2023 r. poz. 156) stwierdził, że S. C. (reprezentowany w postępowaniu przed organem ZUS przez T. J.) pobrał nienależnie świadczenie za okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 października 2023 roku w łącznej kwocie 3500,00 zł z tytułu świadczenia uzupełniającego. Zakład zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 października 2023 roku w łącznej kwocie 3500,00 zł oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych za okres od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia, tj. od 1 maja 2023 roku do dnia wydania decyzji w kwocie 107,60 zł.

[decyzja k. 81-81v. akt emerytalnych ZUS]

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła T. J.. W treści odwołania wskazała, że ubezpieczony nie zgadza się z decyzją ZUS dotyczącą zobowiązania go do zwrotu kwoty 3500,00 zł, a tym bardziej do zwrotu odsetek.

[odwołanie k. 3]

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o odrzucenie odwołania lub jego zwrot z uwagi na jego podpisanie przez osobę, która nie przedłożyła pełnomocnictwa do reprezentowania świadczeniobiorcy w postępowaniu sądowym ani nie wskazała okoliczności, z których wynika, że może być jego pełnomocnikiem w świetle art. 87 k.p.c. W przypadku nie uwzględnienia ww. wniosku, organ ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

[odpowiedź na odwołanie k. 4-4v.]

Zarządzeniem Przewodniczącego z 19 grudnia 2023 roku ubezpieczony S. C. został wezwany do podpisania odwołania ewentualnie do złożenia pełnomocnictwa dla T. J., która podpisała odwołanie z zaznaczeniem kim ta osoba jest w rozumieniu art. 87 k.p.c. w terminie 7 od daty doręczenia wezwania pod rygorem zwrotu odwołania.

[zarządzenie k. 1, wezwanie k. 6]

W dniu 5 stycznia 2024 roku ubezpieczony uzupełnił powyższy brak formalny odwołania poprzez przedłożenie odwołania podpisanego przez ubezpieczonego własnoręcznym podpisem.

[uzupełnienie braków formalnych k. 12-13]

Na rozprawie z 22 stycznia 2024 roku, wnioskodawca poparł odwołanie, podtrzymując je w zakresie żądania od ZUS odsetek. Ubezpieczony nie kwestionował obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a jedynie obowiązek zapłaty odsetek od nienależnie pobranego świadczenia i wniósł o rozłożenie należności na raty.

Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania, oświadczając, że najpierw wnioskodawca dostał świadczenie uzupełniające, a następnie, składając wniosek o emeryturę nie zaznaczył w tym wniosku, że dostaje świadczenie uzupełniające. Pełnomocnik ZUS wskazał także, że wcześniej wnioskodawca pobierał rentę.

[protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2023 r. e-protokół (...):00:16 , płyta CD k. 17]

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 25 listopada 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. przyznał S. C. świadczenie uzupełniające od 1 stycznia 2022 roku w kwocie 500 zł miesięcznie. W decyzji organ wskazał, że 1 stycznia 2022

roku ubezpieczony nie pobierał żadnego świadczenia pieniężnego finansowanego ze środków publicznych, więc ZUS przyznał świadczenie uzupełniające w maksymalnej kwocie 500 zł.

[decyzja k. 25 akt ZUS o świadczenie uzupełniające]

W dniu 4 kwietnia 2023 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. We wniosku tym ubezpieczony zaznaczył, że pobiera świadczenie w postaci zasiłku opiekuńczego oraz, że pobiera świadczenie pielęgnacyjne. Wnioskodawca nie wskazał we wniosku, iż pobiera świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

[wniosek k. 2-4v. akt emerytalnych ZUS]

Decyzją zaliczkową z 9 maja 2023 roku ZUS (...) Oddział w Ł. po rozpatrzeniu ww. wniosku przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1 kwietnia 2023 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

[decyzja zaliczkowa k. 60-62 akt emerytalnych ZUS]

Decyzją ostateczną z 18 października 2023 roku ww. organu ZUS wydaną po korekcie wysokości składek na koncie, wnioskodawcy przyznano emeryturę w wysokości 2184,23 zł oraz dodatek pielęgnacyjny w kwocie 294,39 zł.

[decyzja ostateczna k. 76-78 akt emerytalnych ZUS]

Decyzją z 3 listopada 2023 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł., na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 8 ust. 1-7 ustawy z dnia 31 lipca 2019 roku o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2023 r. poz. 156) stwierdził, że S. C. pobrał nienależnie świadczenie za okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 października 2023 roku w łącznej kwocie 3500,00 zł z tytułu świadczenia uzupełniającego. Zakład zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 października 2023 roku w łącznej kwocie 3500,00 zł oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych za okres od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia, tj. od 1 maja 2023 roku do dnia wydania decyzji w kwocie 107,60 zł.

[decyzja k. 81-81v. akt emerytalnych ZUS]

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie częściowo zasługiwało na uwzględnienie i skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji w ten tylko sposób, że Sąd zwolnił ubezpieczonego z obowiązku zapłaty odsetek od nienależnie pobranego świadczenia.

Ostatecznie bowiem, przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy po stronie skarżącego S. C. istnieje obowiązek zwrotu odsetek od nienależnie pobranego świadczenia uzupełniającego za okres od 1 kwietnia 2023 roku do 31 października 2023 roku.

W tym zakresie, odwołanie znajdowało swe uzasadnienie i skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji w sposób wskazany w punkcie 1 sentencji wyroku. Sąd wziął bowiem pod uwagę fakt posiadania przez organ rentowy informacji o pobieraniu przez ubezpieczonego renty wraz ze świadczeniem uzupełniającym.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 roku o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (tekst. jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 156), świadczenie uzupełniające przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Zgodnie zaś z ust. 2 powyższego artykułu, świadczenie uzupełniające przysługuje osobom uprawnionym, które nie posiadają prawa do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych albo suma tych świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251 i 1429), zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, z późn. zm.), dodatku osłonowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759), świadczenia ratowniczego z tytułu wysługi lat w ochotniczej straży pożarnej, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 194 i 658), dodatku węglowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 roku o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 141, 295 i 1234), dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, o którym mowa w art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 września 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. poz. 1967, z późn. zm.), dodatku elektrycznego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 269, 295 i 1234), świadczenia wspierającego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 roku o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429), oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza (od 1 marca 2023 roku) kwoty 2157,80 zł miesięcznie.

Jak zaś stanowi art. 4 ust. 1 powyższej ustawy świadczenie uzupełniające przysługuje osobie uprawnionej w wysokości nie wyższej niż 500 zł miesięcznie, przy czym łączna kwota świadczenia uzupełniającego i świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2, nie może przekroczyć 2157,80 zł miesięcznie.

Z kolei zgodnie z art. 8 ust.1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym, osoba, która pobrała nienależnie świadczenie uzupełniające, jest obowiązana do jego zwrotu.

Ustęp 2 powyższego artykułu definiuje, że za nienależnie pobrane świadczenie uzupełniające uważa się świadczenie:

- 1)** wypłacone mimo ustania okoliczności będących podstawą jego przyznania, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie była pouczona o braku prawa do jego pobierania;
- 2)** wypłacone mimo zmiany okoliczności będących podstawą do ustalenia jego wysokości, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie była pouczona o okolicznościach mających wpływ na zmianę wysokości świadczenia;
- 3)** przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie;
- 4)** przyznane na podstawie decyzji, której nieważność następnie stwierdzono, albo przyznane na podstawie decyzji, która została następnie uchylona w wyniku wznowienia postępowania, i osobie odmówiono prawa do świadczenia;
- 5)** wypłacone osobie innej niż osoba, która została wskazana w decyzji przyznającej świadczenie, z przyczyn niezależnych od organu właściwego.

Z kolei zgodnie z ustępem 3, od kwot nienależnie pobranego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ust. 2 pkt **1, 3 i 5**, są naliczane odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Organowi nie przysługują więc odsetki w przypadku zmiany okoliczności będących podstawą do ustalenia jej wysokości – co więcej zmiany okoliczności, o której organ winien wiedzieć, gdyż wynikała ona z decyzji wydanej przez ten sam organ, posiadanych przez organ dokumentów, a także danych zawartych w systemie teleinformatycznym organu.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z mającym zastosowanie w postępowaniu przed organem ZUS art. 220 § 1 k.p.a., organ administracji publicznej nie może żądać zaświadczenia ani oświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli m.in. znane są one organowi z urzędu czy możliwe są do ustalenia przez organ na podstawie posiadanych przez niego ewidencji, rejestrów lub innych danych.

Jak trafnie zauważa się w orzecznictwie i literaturze: wprawdzie art. 220 § 1 pkt 2 k.p.a. jest umieszczony w dziale VII dotyczącym wydawania zaświadczeń, jednakże nie jest on skierowany wyłącznie do organów administracji publicznej prowadzących postępowanie w sprawie wydania zaświadczenia.

[tak: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 4 października 2017 roku, (...) OSK 590/17, LEX nr 2387345]

Organ ZUS powinien mieć zatem świadomość, że ubezpieczony pobiera świadczenie uzupełniające, pomimo że nie wskazał tego we wniosku. Informacja o tym musiała bowiem znajdować się w systemie teleinformatycznym ZUS. Co więcej, świadczenie uzupełniające było wypłacane przez ten sam organ ZUS (...) Oddział w Ł.), który wydał decyzję zaliczkową o przyznaniu odwołującemu emerytury, a następnie decyzję ostateczną w tym przedmiocie.

Na mocy punktu 2. sentencji wyroku, sąd przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w Ł. wniosek S. C. o rozłożenie na raty należności z tytułu zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń, celem wydania decyzji z uwagi na czasową niedopuszczalność drogi sądowej, albowiem organ rentowy w tym zakresie nie zajął żadnego stanowiska. Należy zauważyć, że tak sprecyzowane roszczenie, jak w przedmiotowej sprawie nie było przedmiotem rozpoznania organu rentowego. Zgodnie z dyspozycją art. 476 § 2 k.p.c. w związku z art. 2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczących ubezpieczenia społecznego i kategorii spraw wymienionych w punktach 1-5 § 2 art. 476 k.p.c.

Na obecnym etapie postępowania, wobec braku decyzji organu rentowego w zakresie roszczenia wnioskodawcy, zachodzi czasowa niedopuszczalność drogi sądowej, a właściwym do rozpoznania roszczeń pozostaje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, od decyzji którego będzie przysługiwać skarżącej prawo wniesienia odwołania do Sądu zgodnie z powołanymi przepisami.

Z uwagi na powyższe tj. na czasową niedopuszczalność drogi sądowej Sąd, na podstawie art. 464 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.

Z uwagi na przedstawione na rozprawie z 22 stycznia 2024 roku końcowe stanowisko odwołującego, zgodnie z którym nie kwestionował on obowiązku zwrotu niezasadnie wypłaconego mu świadczenia, Sąd umorzył postępowanie w pozostałym zakresie, o czym orzekł w punkcie 3 sentencji wyroku.